

Med romantiko in realizmom

1848 - 1899

Romantični realizem (1848 - 1881):

- Fran Levstik
- Simon Gregorčič (Soči)
- Josip Stritar
- Simon Jenko (Tilka)
- Josip Jurčič (Domen)

Pravi realizem:

- Ivan Tavčar (V zali)
- Anton Aškerc
- Janko Kersnik (Agitator)
- Večinoma predstavljajo resnično življenje tistega časa.

Ljubezenske pesmi:

- Ivan Cankar (Erotika)
- Zupančič (Čaša opojnosti)

Konec 19. stoletja – NATURALIZEM

Človek je odvisen od dednosti, okolja in časa v katerem živi.

Realizem sicer v književnosti predstavlja sodobno družbeno resničnost, pri tej je bilo še veliko romantičnih značilnosti.

Literatni programi v tem času

Fran Levstik - Popotovanje od Litije do Čateža

V tem potopisu Levstik predstavi zahteve, kako naj pišejo slovenski pisatelji:

- Ljudje naj bodo predstavljeni kot resnični ljudje.
- Pomembnejši zvrsti sta pripovedništvo in dramatika.
- Literatura naj služi preprostemu ljudstvu, njegovi zabavi in poučevanju.
- Glavno vlogo naj ima neki pomemben kmet, družbo naj mu delajo rokovnjači, tihotapci, šaljivi ribn'čani, deseti bratje ...

Ta program je precej **razsvetljenski**, upošteval ga je predvsem **Josip Jurčič**.

Fran Celestin - Naše obzorje

Gre za sodobnejši program, v njem zahteva naj pisatelji opisujejo:

- Socialne probleme na kmetih in v mestih (zadolževanje, propadanje kmetij, pravde na sodiščih).
- Boj za pravice slovenskega naroda.
- Življenje trgovcev, obrtnikov, kmetov.
- Opisujejo naj resnično življenje, kot je v resnici, vendar naj ljudi spodbujajo k dobremu.

Realizem, ki ga je zahteval Celestin imenujemo **praktični realizem**. Ta program je upošteval **Janko Kersnik**.

Glavna literarna dela:

Epika:

Romani:

- Josip Jurčič – Deseti brat – 1. slovenski roman
- Janko Kersnik – Agitator
- Ivan Tavčar – Visoška kronika

Povesti:

- Fran Levstik – Martin Krpan
- Josip Jurčič – Domen
- Ivan Tavčar – V zali
- Janko Kersnik – Jara gospoda

Novele:

- Simon Jenko – Tilka
- Ivan Tavčar – Slike z Loškega pogorja, Med gorami
- Janko Kersnik – Kmetske slike

V realizmu preidemo do rojstva slovenske epike. Dobimo številna pripovedna dela.

Lirika:

Glavna dva pesnika sta v tem času:

- Simon Jenko
- Simon Gregorčič

Dramatika:

Prva slovenska tragedija – Tugomer – Josip Jurčič in Fran Levstik

Zgodovinske okoliščine

V tem času nastane Avstro-Ogrska in Slovenci smo živeli v tej državi do leta 1867. V Avstro-Ogrski je prihajalo do sporov med narodi. Nastali pa so tudi boji med delavci in kapitalisti. Na slovenskem je bil glavni problem zadolževanje in propadanje kmetij. Krepila se je industrija, kmetje so hodili delat v tovarne ali pa so šli v tujino (Ameriko).

Politične razmere

V 50. letih je vladal strog policijski režim. Slovencem ni dovoljeval narodnostnih pravic. V 60. letih oživi slovensko politično življenje. Slovenci se zbirajo v **čitalnicah** (zaprti kulturni domovi), kjer so prirejali kulturne prireditve **Besede**. V kasnejših letih so se Slovenci zbirali na **taborih** (zborovanja na prostem). V tem času sta bili dve politični stranki **mladoslovenci** in **staroslovenci**.

Mladoslovenci so se zavzemali za svobodo Slovencev in izobrazbo, izdajali so časopis **Slovenski narod**.

Staroslovenci pa so poudarjali večno zvestobo cesarju. Izdajali so časopis **Kmetijske in rokodelske novice**.

Vodja staroslovencev je bil **Janez Bleiweiss**.

Vodja mladoslovencev pa **Fran Levstik**. Proti koncu stoletja iz mladoslovencev nastane **klerikalna stranka**, nastane pa tudi **social-demokratska stranka**.